

– Ilmapiirin rentous ja upeat maisemat saavat ihmisen mielentilaan, jossa tervehtiminen on luonnollista, arvelee Arja Meriluoto. Jouni Järviselle kanssaretkeilijän tervehtiminen on automaattista, jota ei tule edes ajatella.

Sini Rantasen ja Mikko Rantakankaan poika Lenni täytti heinäkuussa kolme vuotta. Lenni tervehtii vanhempien pyytäessä aina samalla tervehdyksellä ”Heippanen!”

Tervehtijämäärät

- Kesänkijärven kierroksella vastaan tuli yhteensä 45 retkeilijää, joista 13 eli 28 % tervehti. Kävelijöistä 33 % tervehti, pyöräilijöistä 27 %.
- Retkellä Pyhäjärven parkkipaikalta Lainion suuntaan vastaan tulijoita oli vain 13, joista 11 eli 85 % tervehti. Kävelijöistä 100 % tervehti, pyöräilijöiden prosentti oli 71 %.
- Ihmisen ringiltä Varkaankuruun vastaan tuli 28 ihmistä, joista 15 eli 53 % tervehti. 59 % kävelijöistä tervehti, pyöräilijöistä 71 %.
- Miehistä tervehti 57 %, naisista 50 %.
- Alle 18-vuotiaiksi arvioimistani 3-vuotias Lenni oli ainoa, joka tervehti, ja hänkin siksi, että vanhemmat pyysivät.
- Yhteensä kävelijöistä tervehti 46 %, pyöräilijöistä 34 %. Jos lasketaan vain aikuiset, kävelijöistä tervehti 73 % ja pyöräilijöistä 48 %.

Hymy, katsekontakti ja reipas tervehdys tuntemattomalta. Harvinainen ilmiö kaupungin kadulla, mutta yleinen vaellusreiteillä ja kansallispuistoissa. Moni vastaan tulija tervehtii joko sanallisesti tai nyökkäämällä. Taukopaikoilla kohtaamisesta voi syntyä keskustelu, vaikka ihmiset olisivat alunperin ventovieraita.

Säännönmukaista tervehtiminen ei ole. Käviämäärät ovat kasvaneet viime vuosina kaikissa kansallispuistoissa. Tuntuu, että Ylläksen vilkkaimmilla reiteillä väkeä on välillä kuin kaupungissa. Miten reitin kulkijamäärä vaikuttaa tervehtimiseen?

Tein pienen tutkimuksen, jossa selvitin tervehtimisen käytäntöjä. Lähdin kävelen ja laskin tervehtijöitä eri reiteillä. Tarkoitukseni oli ottaa katsekontakti vastaan tulijoihin ja pitää iloinen ilme, mutta itse en tervehtinyt ensin. Tervehdin toki takaisin.

Tutkimusmatkani suuntautuivat Kesänkijärven ympäri, Pyhäjärven parkkipaikalta Lainion suuntaan ja Ihmisen ringiltä Varkaankuruun. Jokainen reissu oli reilut kuusi kilometriä pitkä. Eniten vastaan tulijoita oli Kesänkijärven reitillä, vähiten Pyhäjärven suunnalla.

Tervehtimisten määrät olivat päinvastaiset. Pyhäjärvellä melkein jokainen vastaan tulijoista tervehti, Varkaankurun retkellä noin puolet ja Kesänkijärvellä vain vajaa kolmannes.

Tervehtiminen on mukava tapa

Pyhäjärven tuvalla taukoa pitävät **Ismo** ja **Jaana Rutanen** käyvät Ylläksellä useita kertoja vuodessa. Rutaset pitävät tervehtimistä mukavana tapana ja itsestäänselvyytenä kävelyreiteillä, hiihtoladuilla sekä moottorikelkkailla.

– Tervehtimisen tapa on kenties peräisin satoja vuosia sitten kulkeneilta vaeltajilta. Kun ihmisiä tuli harvakseltaan vastaan, heitä tuli tervehdittyä, Ismo Rutanen arvelee.

Ensimmäisen reissunsa Ylläkselle Rutaset tekivät jo 1980-luvulla, joten heillä on näkemystä alueen ja tapojen kehittymiseen.

– Aiemmin tervehdittiin mielestäni enemmän, Jaana Rutanen sanoo.

– Nykyään täällä on enemmän porukkaa kuin vaikka vuosikymmen sitten. Osa ihmisistä on aina ensikertalaisia, joille tervehtimisen tapa ei ole ehkä vielä tuttu, hän lisää.

Tunturi yhdistää samanhenkiset

Ihmiset liikkuvat tuntureilla ja kansallispuistoissa pääosin vapaa-ajallaan ja vapaaehtoisesti. Patikointi ja maastopyöräily ovat ulkona viihtyvien ihmisten harrastuksia, ja ne vaativat hieman vaivannäköä. Luonto yhdistää siellä liikkujia.

Sini Rantanen ja **Mikko Rantakangas** ovat käyneet Lapissa jo pitkään talvisin. Ensimmäisen kesäreissun pohjoiseen he tekivät viisi vuotta sitten. Tätä nykyä mukana kulkee juuri kolme vuotta täyttänyt poika **Lenni**. Perhe on tullut telttailemaan Pyhäjärven läheisyyteen.

– Usein kansallispuistoissa tervehditään, eli tervehtiminen on tuttu ilmiö muualtakin kuin vain Lapista, Sini Rantanen sanoo.

– Tervehtiminen liittyy oletukseen siitä, että ollaan samalla asialla luonnon helmassa, sielunveljiä, kuvailee Mikko Rantakangas.

– Mikko tosin tervehtii kaikkia myös kotinaapurustossamme Kirkkonummella, Sini paljastaa.

– Se on kohteliasta, kun joku tulee lähietäisyydellä vastaan, Mikko toteaa.

Tunturimaiset eivät ole ainoita yhteisöjen muodostajia.

– Karavaanarit, moottoripyöräilijät ja rekkakuskit tervehtivät myös toisiaan. Se on tapana, kun kuulutaan samaan laumaan, Ismo Rutanen sanoo.

Kauempana kävelijä tervehti

– Tervehtiminen kuuluu asiaan täällä, samanhenkiset tänne hakeutuvat, sanoo **Hanna Puronurmi**.

Hän on retkellä Varkaankurussa tyttärensä **Anna Puronurmen** kanssa, joka on kulkenut Lapissa koko ikänsä perheen mukana.

– Esimerkin voimalla minäkin olen oppinut poluilla tervehtijäksi, Anna kertoo.

Eroja tervehtimisessä on.

– Kävelen liikkeellä olevat tervehtivät useammin kuin pyöräilijät, Hanna Puronurmi sanoo.

Omat laskelmani tervehtijöistä ovat samansuuntaiset. Pienen tutkimukseni perusteella todennäköisin polulla tervehtijä on yli 40-vuotias kulkija, joka liikkuu kävelen. Epätodennäköisimmin tervehdyksen saa lapselta. Havainnoista ei kuitenkaan voi vetää suoraa johtopäätöstä, että kävelen liikkuvat tervehtivät enemmän kuin pyörällä liikkuvat. Pyöräilijöiden tervehtimiseen voi vaikuttaa se, onko edessä juuri keskittymistä vaativa paikka, jolloin katse on oltava suunnattuna polkuun.

Tervehtimisen yleisyyteen vaikuttaa myös paikka. Pyhäjärven retkellä tervehdyksen saaminen on testiretkien perusteella 2,6 kertaa yleisempää kuin Kesängin kierroksella.

– Kauempana tervehditään enemmän kuin ihan lähellä tunturikeskuksia tai kyliä, Hanna Puronurmi arvioi.

Tapakulttuuri omaksutaan pikkuhiljaa

Pitkään Lapissa kulkeneille tervehtiminen on luontainen osa tapakulttuuria. Viime vuosina pandemia ja maastopyöräilyn suosion kasvu näkyvät lisääntyneinä kulkijoina luontopoluilla.

– Uusia harrastajia on tullut tuhansia ellei kymmeniätuhansia, kertoo **Panu Könönen** Suomen Ladusta.

Suomen Latu on saanut paljon uusia jäseniä retkeilyn suosion nousun myötä.

– Tapakulttuuri ei periydy uusille kulkijoille samantien, Könönen toteaa.

Könönen on huomannut harrastajamäärien kasvun vaikuttavan tervehtimiseen.

– Yleensä tervehdin ja tulen tervehdityksi retkeilemässä. Kuitenkin, jos ihmisiä tulee vastaan jonossa, kuten esimerkiksi luontokeskuksien läheisyydessä, voi käydä niin, että joku jää tervehtimättä, Könönen sanoo.

Tapa tervehtiä poluilla on vanha.

– Tervehtiminen on turvallisuutta ja yhteisöllisyyttä lisäävä kokemus. Kairassa kiinnostaa kansakulkijoiden kokemukset, mitä he ovat nähneet ja minne ovat menossa, Könönen kertoo.

Aikana ennen matkapuhelimia vastaan tulijoiden huomioiminen ja jututtaminen on voinut olla tärkeä havainto eksyneen löytämiseksi tai keino välittää tietoa reitin olosuhteista, kuten rikkoutuneesta sillasta.

Suomen Ladun erilaisissa etiketeissä tai Metsähallituksen Luontoon.fi-palvelun Retkietiketeissä tervehtimiseen ei varsinaisesti ohjeisteta. Molemista löytyy kuitenkin ohje huomaavaisuuteen niin luonnon kuin kansakulkijoiden suhteen.

Retkeilyn suhteen termi metsäetiketti nousee välillä esiin. Etiketti on kirjoittamaton säännöstö, joka ohjaa ihmisten käyttäytymistä. Metsäetikettiä ei löydy netistä tai retkipolkujen alkupisteiltä, joten sen voi omaksua perimätietona.

Kaikilla ei ole opastajaa, jolloin harrastus aloitetaan itsenäisesti, kokeilun kautta taitoja kartuttaen. Tervehtimättä jättäminen ei siis merkitse epäkohteliaisuutta. Se voi olla uutta, vierasta tai aluksi hämmentää uutta kulkijaa.

Jokainen on tervetullut retkeilijöiden laumaan, joka tervehtii toisiaan ja ryhtyy juttusille tuvilla ja tulipaikoilla. Poluilla saa olla myös rauhassa ja omissa maailmoissaan, jos sitä toivoo.

Kukaan jututtamistani henkilöistä ei tervehti ”väkisin”, eli jos vastaan tulija välttää katsekontaktia. Tuntureiden vapaus vaikuttaa ulottuvan tervehtimiseenkin.

Riikka